

ГРАМАТИЧНА НОРМА

Отклонения при членуване и Съгласуване по род и число

ЧЛЕНУВАНЕ НА ДВЕ И ПОВЕЧЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КЪМ ЕДНО СЪЩЕСТВИТЕЛНО

- **Общата** външна политика и политика на сигурност
- **Полицейското** и съдебно сътрудничество
- **Европейският** икономически и социален комитет

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

И двете определения към едно съществително се членуват в случаите, когато трябва да се посочат не един, а два предмета, информация за които се получава от броя на членуваните определения, а не от броя или числото на съществителното, към което се отнасят:

- **Изпращащата** и **приемащата** държава
- **Началния** и **крайния** час
- **Икономическата** и **социалната** политика
- **Малките** и **средните** предприятия

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Забележка: Книжовната норма не допуска съгласуване от типа две определения в ед.ч. и подлог в мн.ч., тоест следните словосъчетания са неправилни:

- 7., 8. и 9. европейски фонд**ове** за развитие;
- български, италиански, немски и френски ези**ци**

ЧИСЛО НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ

Съществителни, които имат форми само за единствено число:

- Съществителни, означаващи абстрактни понятия, които не могат да се мислят като множества: *мрак, здрач, бъдеще, настояще, минало, подкрепа.*
- Имена на газове, метали и други вещества: *въздух, кислород, водород, азот, олово, калай, никел, кобалт, магнезий, гипс, ориз, грис, сол, пипер, захар, чесън.*

ЧИСЛО НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ

Съществителни, които имат форми само за множествено число:

- Съществителни, означаващи предмети, които се състоят от две основни части: *очила, клещи, везни, плещи, гащи и др.*
- имена на вещества и предмети, които могат да се мислят само като множества от отделни частици или съставни елементи: *трици, въглища, макарони, устои, разноски, финанси и др.*
- Забележка: Врата, кола -в архаичен контекст - мн. ч.

СЪГЛАСУВАНЕ ПО РОД

- В българския език всяко съществително име притежава граматичната категория род. Тя е исторически променлива.
- В старобългарския език думите вечер, жар, кал, вар, прах са били съществителни от мъжки род. Пр. *Добър вечер!* и *Бъдни вечер.*
- От мъжки род е думата аташе: *културен аташе*, но в разговорността често се употребява като същ. от ср.р. – *културното аташе.*
- Съществителното мебел е от ж.р.
- В други случаи се проявява дублетност: *прахът/прахта, газът/газта.*

СЪГЛАСУВАНЕ ПО РОД

- **Съществителни от общ род:** *роднина, хаймана, лапнимуха, колега и др. се съгласуват с прилагателното според обекта, който назовават.*
- **Пр.** *една роднина и един роднина;
една колега и един колега.*

ОТКЛОНЕНИЯ

Съществителното «лев» възприето като бройна форма:

- Декларацията се попълва в [лева] левове и стотинки;
- Банкова сметка в [лева] левове и евро;
- Лихва в [лева] левове.
- **Още по-крайни отклонения от книжовната норма се наблюдават и в членуването на бройната форма: Колко са ти *левата*? Дай ми *левата*.**